

Factsheet: Hoe monitor je insecten in de vegetatie

Thema plakvallen

Deze factsheet is gericht op het onderzoeken van de insectendiversiteit én de voedselbeschikbaarheid voor weidevogelkuikens. Veel weidevogelkuikens leven van insecten die ze uit de vegetatie halen. We kunnen die insecten vangen met plakplaten die in de vegetatie geplaatst worden. Zowel de aantallen en de soortenverdeling van de insecten, als de voedselbehoefte van de weidevogelkuikens, veranderen gedurende het seizoen: plan daarom altijd een serie metingen in.

Daarnaast kunnen aantallen en soortenverdeling van insecten sterk lokaal bepaald zijn. Om dat te onderwerpen is het belangrijk om in ieder perceel meerdere metingen uit te voeren.

Wanneer je metingen in een specifiek perceel vergelijkt met een referentieperceel (zonder beheer) of met een eerder uitgevoerde nulmeting kunnen de effecten van het beheer op het voorkomen van insecten gemeten worden. Deze factsheet legt uit hoe je de monitoring van insecten in de vegetatie uitvoert.

Methode

Vliegende en springende insecten worden geïventariseerd met plakvallen (Brinkman, 2020). De plakvallen worden in het veld geplaatst voor de duur van 48 uur. Hierna worden de vallen opgehaald en in de vriezer bewaard tot determinatie plaatsvindt.

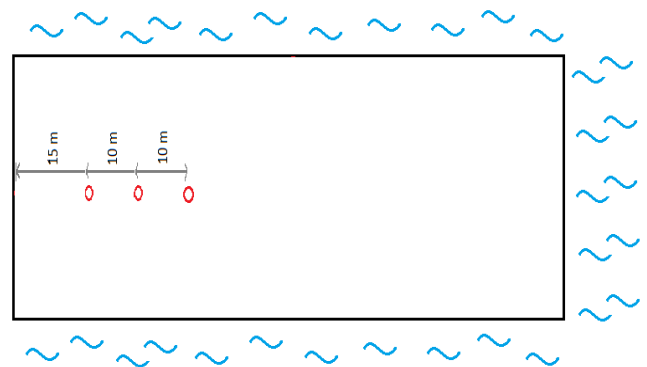

Afbeelding 1: Plakval

Afhankelijk van het doel van het onderzoek, worden de insecten hierna gedetermineerd op groep, soort, grootte en/of aantallen individuen. In het invulformulier hebben we een selectie gemaakt van soortgroepen die eenvoudig te herkennen zijn en tegelijk een goed overzicht geven van mogelijke ecologische functies: als je die aanhoudt is bovendien de vergelijkbaarheid met andere studies geborgd.

Uitvoering

Om een volledig beeld te krijgen van de biodiversiteit op het perceel of de perceelsrand is het belangrijk dat de plakvallen op verschillende, maar vaste plaatsen in het veld worden geplaatst. De afstand tussen de plakvallen wordt bepaald aan de hand van de grootte van het perceel en het doel van het onderzoek.

Figuur 1: Plaatsing plakvallen in het veld

Meet vóór het plaatsen van de plakvallen, de hoogte en de dichtheid van de vegetatie (zie Factsheet vegetatie monitoring voor de methode). Vegetatiehoogte en samenstelling is van invloed op insecten die op een perceel leven en kan daardoor verklarend werken.

Plaats minstens 3 plakvallen in het veld en richt deze met de plakzijde op het zuiden. Zet de plakval vast met minimaal 2 stokken zodat deze niet kan draaien op de wind (Afbeelding 1). Bewaar de afdekvellen. Deze kunnen worden gebruikt om de vallen mee af te dekken als die worden opgehaald.

Plaats de rij plakvallen haaks op de smalle kant van het perceel, ongeveer in het midden, zoals op Figuur 1 is afgebeeld. De rode cirkels geven de plakvallen aan. Plaats de eerste plakval 15 meter uit de kant om randeffecten (effecten van sloten of paden) te vermijden. De volgende plakval wordt 10 meter verder geplaatst en de 3e weer 10 m verder. Vallen blijven 48 uur in het veld staan. Knip na het plaatsen de hoge vegetatie in een straal van 30 cm rondom de val af (om te voorkomen dat deze aan de val vastplakt).

Vervolg: Hoe monitor je insecten in de vegetatie

Thema plakvallen

Afbeelding 2 Identificatie op een plakval.

Aandachtspunten voor de uitvoering:

- Voordat de plakvallen geplaatst worden is het belangrijk om na te gaan wat het doel van het onderzoek is en de te beantwoorden onderzoeksvragen zijn. Dit is van invloed op de plaatsing van de vallen en de determinatie achteraf.
- Kies vooraf je meetpunten

Plaatsing plakvallen:

- Afstand tot de rand van het perceel is belangrijk om randeffecten te vermijden.
- Als het perceel te klein is om de onderlinge afstanden aan te houden kun je de onderlinge afstand tussen de plakvallen verminderen. Hou de afstand tot de rand zoveel mogelijk intact (tenzij je onderzoek zich juist richt op die randeffecten).
- Bewaar de afdekvelen van de plakvallen om de plakvallen mee af te dekken bij het ophalen. Afdekken van de plakvallen kan ook middels transparante insteekhoesjes.

Vegetatiehoogte / groeistadium:

- Registreer de hoogte van het gewas, dit kan van invloed zijn op de insecten die gevonden worden.
- Knip hoge vegetatie 30 cm rondom de val af zodat dit niet aan de val blijft plakken.
- Doe voorwerk (o.a. bepaling plaats plakvallen) en determinatie op afstand om te voorkomen dat de vegetatie rondom de vallen platgelopen wordt.
- Plakvallen worden vaak in combinatie met potvallen geplaatst. Plaats de potvallen altijd op een vast afstand, bij voorbeeld 1 - 2 meter, rechts of links van de plakval. Houd bij meerdere rondes altijd dezelfde methode aan om goed te kunnen vergelijken en om de vegetatie bij de plakvallen zo min mogelijk aan te tasten.
- Als je in meerdere percelen meet is het belangrijk om de uitzet- en ophaaldag voor alle percelen gelijk te hebben. Aantallen insecten worden sterk bepaald door dagelijkse weersverschijnselen en als je overal op dezelfde dagen meet zijn de gegevens onderling het meest vergelijkbaar.

